

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu Mgr. Jířiny Jislové a soudců JUDr. Tomáše Pirka a Mgr. Štěpána Hnaníčka ve věci

žalobce: **Ing. J. K.** narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem Mgr. Petrem Hubínkem
sídlem Veverkova 1, 301 00 Plzeň

proti
žalované: **Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.**, IČ: 60192852
sídlem Bělehradská 128/222, 120 21 Praha 2
zastoupená advokátem JUDr. Luďkem Chvostou
sídlem Na Příkopě 14, 110 00 Praha 1

o určení právního vztahu

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 4. listopadu 2016, č. j. 12 C 239/2015-229,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku o věci samé I. **potvrzuje**. Ve výroku o nákladech řízení II. se **mění** tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 20 328 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Luďka Chvosty, advokáta.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 8 109 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Luďka Chvosty, advokáta.

Odůvodnění

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal určení, že právní poměr mezi žalobcem a žalovanou, který byl založen smlouvou o stavebním spoření č. [REDACTED] ze dne [REDACTED], nadále trvá (výrok I.) a dále, že žalované se náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok II.). Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal určení, že právní poměr mezi žalobcem a žalovanou, který byl založen smlouvou o stavebním spoření č. [REDACTED] ze dne [REDACTED] nadále trvá.
2. Soud prvního stupně se nejprve zabýval vyřešením otázky, zda je dán naléhavý právní zájem na určení, zda právní poměr mezi účastníky trvá a dospěl k závěru, že naléhavý právní zájem žalobce na požadovaném určení je zřejmý ze skutečnosti, že pokud je žalobce stále účasten stavebního spoření, má též právo na to, aby žalovaná plnila své povinnosti podle smlouvy o stavebním spoření a též na výplatu státní podpory. Je to sice stát, kdo státní podporu vyplácí, ale činí tak prostřednictvím stavební spořitelny, proto je právem žalobce vědět, zda může po žalované požadovat plnění zákonem stanovených povinností.
3. Dále se tedy soud prvního stupně zabýval žalobou i po věcné stránce. Vyšel přitom ze zjištění, že mezi žalobcem a žalovanou došlo dnem [REDACTED] k uzavření smlouvy o stavebním spoření. V roce 2006 došlo na základě VOP k navýšení cílové částky spoření, když na spořicímu účtu byla cílová částka překročena, nicméně žalobce nepožádal písemně o navýšení cílové částky, jak předpokládají VOP. Až do doby, kdy žalobce dne 18. 5. 2015 obdržel dopis žalované, ve kterém mu bylo oznámeno, že žalovaná smlouvu o stavebním spoření ukončila, došlo na předmětném spořicímu účtu vícekrát k přespoření cílové částky, i když přespoření VOP zapovídají. Jakmile byla cílová částka přespořena, považovala ji žalovaná za automatické navyšování cílové částky a zvláště se každým jednotlivým přespořením nezabývala. Teprve až v dopise žalobci ze dne 15. 5. 2015 žalovaná vyjádřila vůli již cílovou částku spoření nenavyšovat.
4. Na základě těchto skutkových zjištění dospěl k závěru, že došlo k zániku právního poměru mezi účastníky časově prvním překročením cílové částky, aniž ještě před tímto překročením došlo k návrhu (písemnému) a písemné akceptaci dle čl. 9 odst. 1 VOP, který stanoví, že „stavební spořitelna může na písemnou žádost účastníka zvýšit cílovou částku stavebního spoření“. Jelikož žalobce písemně žalovanou nepožádal o zvýšení cílové částky stavebního spoření, právní poměr mezi účastníky zanikl bez dalšího. Nelze postupovat konkludentně dle čl. 9 odst. 7 VOP, když smlouva o stavebním spoření je povinně písemná, i dodatky a změny smlouvy lze činit jen písemně. Podle čl. 9 odst. 7 VOP „přespořením cílové částky se rozumí stav, kdy zůstatek na účtu vlastníka je vyšší než sjednaná cílová částka. Přespořování cílové částky není přípustné, v takovém případě účastník výslovně souhlasí s tím, že přespořenou částku zaokrouhlenou na celé tisíce Kč nahoru stavební spořitelna považuje automaticky za novou cílovou částku a rozdíl úhrady vzniklý navýšením cílové částky stavební spořitelna zúčtuje k tíži účtu účastníka.“ Účelu smlouvy bylo dosaženo již časově prvním překročením cílové částky, a ta tak zanikla, neboť absentovala změna smlouvy ve smyslu dohody (písemné) stran na navýšení cílové částky. Nebylo tak účelu smlouvy dosaženo až v době, kdy žalovaná smlouvu o stavebním spoření ukončila, tj. 26. 6. 2015, nýbrž již v době, kdy došlo k prvnímu přespoření cílové částky. Nadto není ani v souladu s VOP žalované, aby byla přespořená částka automaticky považována za novou cílovou částku, když zvýšit cílovou částku stavebního spoření lze jen na písemnou žádost účastníka. Žalobce písemnou žádost žalované nepodal, proto smlouva o stavebním spoření zanikla již v roce 2006, kdy naspověním cílové částky došlo k dosažení účelu smlouvy. Soud tak shrnuje, že došlo k zániku právního vztahu mezi účastníky již časově prvním překročením cílové částky, aniž před tímto překročením došlo k písemnému návrhu a písemné akceptaci dle čl. 9 odst. 1 VOP, s nímž, ale i se zákonnou úpravou smlouvy o stavebním spoření, pro niž je obligatorně předepsaná písemná forma, kdy nadto tato forma účastníky i sjednána (stov. shora), je čl. 9 odst. 7 v rozporu. Dle čl. 9 odst. 7 tak nebylo lze, tedy konkludentně postupovat, jinými slovy dodatky či změny smlouvy mohly být činěny jen písemně.

5. Výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil ustanovením § 150 o. s. ř., podle kterého jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat. Jelikož to byla žalovaná, kdo vypracoval VOP obsahující úpravu v čl. 9 odst. 7 rozpornou se zákonem a výklad tohoto článku byl předmětem sporu, rozhodl soud tak, že žalované zcela náklady řízení vůči žalobci nepřiznal, i když byla žalovaná ve sporu úspěšná. Soud doplňuje, že rozpornost čl. 9 odst. 7 je i v nových VOP žalované, neboť vypovědět nelze smlouvu, která již zanikla. Žalovaná je profesionálem v oblasti stavebního spoření a měla by dbát na to, aby její VOP nebyly rozporné se zákonem a nepřipouštěly odlišné výklady. Řada soudních sporů, jak je soudu známo z jeho činnosti, tak nastala jen z důvodu žalovanou vytvořených VOP.
6. Proti tomuto rozsudku podal odvolání žalobce s tím, že z listinných důkazů provedených soudem prvního stupně je zřejmé, že nedílnou součástí smlouvy o stavebním spoření č. [REDAKCE] uzavřené mezi žalobcem a žalovanou dne [REDAKCE] se staly Všeobecné obchodní podmínky stavebního spoření, které žalobce obdržel od žalované před podpisem návrhu smlouvy. Jednalo se o Všeobecné obchodní podmínky stavebního spoření schválené rozhodnutím Ministerstva financí ze dne 26. 10. 1995, č. j. 322/61065/1995, ve znění jejich dodatku schváleného rozhodnutím Ministerstva financí ze dne 29. 4. 1997, č. j. 352/31 708/1997 (dále jen „VOP 1995“). Jednotlivá ustanovení VOP 1995 je tedy zapotřebí považovat za účastníky ujednaný obsah Smlouvy. To znamená, že i důsledky případného přespoření cílové částky, které jsou popsány v článku 9 odst. 7 VOP 1995, byly mezi účastníky řízení ujednané, a to písemně. Mezi účastníky řízení je nesporné, že v letech 2006 až 2014 docházelo na účtu stavebního spoření žalobce k opakovanému přespoření cílové částky a že žalovaná v každém takovém případě přespořenou částku automaticky považovala za novou cílovou částku. Za této situace a v kontextu výše zmíněných smluvních ujednání o důsledcích případného přespoření cílové částky se soudem prvního stupně učiněný závěr, že „došlo k zániku právního poměru mezi účastníky časově prvním překročením cílové částky“, jeví jako projev přepjatého právního formalismu. Žalobce již ve svém podání ze dne 28. 2. 2016 prezentoval názor, že VOP 1995 jsou značně nedokonalé, protože neupravují možnost výpovědi Smlouvy žalovanou v případě přespoření cílové částky a fakticky tak činí eventuální ukončení Smlouvy po přespoření cílové částky závislým na vůli žalobce (neboť není-li dán žádný z důvodů, pro které by žalovaná mohla Smlouvu vypovědět, přichází v úvahu pouze zrušení Smlouvy dohodou smluvních stran). Žalobce se domnívá, že žalovaná si uvedené nedokonalosti VOP 1995 musí být vědoma, jelikož v aktuální verzi jím používaných Všeobecných obchodních podmínek pro stavební spoření, tedy ve Všeobecných obchodních podmínkách stavebního spoření schválených rozhodnutím Ministerstva financí České republiky ze dne 16. 10. 2013, č. j. MF-104174/2013/36 (dále jen „VOP 2013“) již je *expressis verbis* vyjádřeno, že nastane-li přespoření cílové částky, je žalovaná oprávněna vypovědět smlouvu o stavebním spoření (viz čl. 9 odst. 9, věta druhá VOP 2013). Rozdíl v dikci VOP 1995 a VOP 2013 je klíčovým argumentem, kterým žalobce oponuje právnímu názoru žalované, že naspoření cílové částky je „dosažením účelu Smlouvy“ a způsobuje (bez dalšího) zánik Smlouvy. Jestliže soud prvního stupně o uvedený právní názor opřel svůj závěr o zániku Smlouvy, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci. Z těchto důvodů žalobce navrhl změnu napadeného rozsudku tak, že žalobě bude v plném rozsahu vyhověno.
7. Žalovaná se včas odvolala do nákladového výroku. Vymezila se proti aplikaci ust. § 150 o. s. ř. a namítla, že před využitím moderačního práva má soud účastníky řízení o svém úmyslu dopředu informovat, aby se k zamýšlenému postupu mohli vyjádřit. Navrhla, aby odvolací soud změnil napadený výrok o nákladech řízení tak, že zaváže žalobce k jejich náhradě. Ve vyjádření k odvolání se pak plně ztotožnila se zamítavým výrokiem napadeného rozsudku a navrhla jeho potvrzení.
8. Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo podle § 212 a § 212a o. s. ř. a odvolání žalobce neshledal opodstatněným.

9. Soud prvního stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu, provedené důkazy řádně hodnotil v souladu s ust. § 132 o. s. ř. a učinil správný skutkový závěr, když v odůvodnění rozhodnutí pak v souladu s ust. § 157 odst. 2 o. s. ř. uvedl, které skutečnosti má za prokázané a proč. V jeho odůvodnění jsou skutková zjištění uvedena jasně, přehledně, z nich učiněný skutkový závěr je jejich logickým, výstižným shrnutím a je i dostatečným východiskem pro právní hodnocení věci. Odvolací soud se plně ztotožňuje i s tímto právním hodnocením a v plném rozsahu na ně odkazuje.
10. Jak správně uvedl prvostupňový soud, za situace, kdy smlouva o stavebním řízení byla uzavřena před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník či NOZ“), řídí se vztahy účastníků zákonem č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření (§ 3028 odst. 1 NOZ).
11. Jeví se nadbytečné v plném rozsahu opakovat správný výklad zákonných (§ 1, § 5 zákona) i smluvních ustanovení (čl. 1, čl. 2, čl. 9 a čl. 15 VOP), který prvostupňový soud provedl, a na který může odvolací soud odkázat, přesto poukáže alespoň na některé z nich a shrne jeho základní úvahy.
12. Strany sporu se rozcházejí v právním posouzení výkladu Smlouvy o stavebním spoření a VOP, resp. v posouzení otázky, zda došlo k zániku smluvního vztahu naspořením cílové částky či nikoliv, tedy zda smluvní vztah účastníků byl dočasný.
13. Lze plně souhlasit s tím, že k zodpovězení těchto otázek a při výkladu příslušných smluvních ustanovení je třeba vzít v úvahu i účel stavebního spoření, tedy důvod sledovaný státem (zákonodárcem) při vzniku tohoto specifického „bankovního“ produktu (upraveného proto zvláštním zákonem), který byl účastníkům (žalobci) nepochybně při uzavírání smlouvy znám.
14. Smlouva o stavebním spoření je charakteristická prvkem soukromoprávním (vztah banka - klient) i veřejnoprávním (stát – banka - klient). Výše státní podpory v rozhodující míře ovlivňuje atraktivnost stavebního spoření a tím i zájem občanů o tento druh úspor, neboť státní podpora je zákonem stanovena jednotně pro všechny účastníky bez ohledu na to, zda využijí možnosti čerpání úvěru či nikoliv (viz. § 14 zákona o stavebním spoření). Stavební spoření je tedy založeno na tom, že společenství účastníků po určitou dobu pravidelně spoří. Po uplynutí této lhůty následuje etapa výběru vkladu, přidělení a čerpání úvěru a profinancování bytové potřeby. Nejedná se tedy o klasický spořicí vkladový účet u banky, ale o účelový spořicí účet u stavební spořitelny, jehož produkt má sloužit účastníku stavebního spoření k zamýšlenému účelu – zajištění bydlení.
15. Samotný název produktu i skutečnost, že na spoření účastníka přispívá stát prostřednictvím státního příspěvku a je upraven zvláštním zákonem, musí u účastníka vyvolat dojem, že se nejedná pouze o spořicí účet, který mu zajišťuje **trvalé** zvýhodněné zhodnocení jeho finančních prostředků. Byť řada účastníků stavebního spoření si smlouvou o stavebním spoření založila v podstatě termínovaný vklad, který jim při splnění zákonných podmínek zaručuje roční státní příspěvek, nelze z toho usuzovat, že se spořitelna a stát prostřednictvím státního příspěvku zavázaly zhodnocovat vložené prostředky do budoucna bez jakéhokoli časového či jiného omezení. Termínované vklady, které umožňují uzavřít banky, a které, jak rovněž vyplývá z jejich názvu, jsou vždy na dobu určitou (termín - lhůta, období, stanovený den), představují výhodný produkt pro obě strany smluvního vztahu (banku i vkladatele), když vkladateli (klientu banky) zajišťují výhodnější úrok a bance možnost s těmito prostředky nakládat s menším rizikem, že je klient po tuto dobu bude chtít vyplatit. Představa žalobce, že stavební spoření mu zajistí zvýhodněné financování po neomezenou dobu je nedůvodná, nerealistická a z žádných zákonných ani smluvních ustanovení ne plyne.
16. Účastníkem stavebního spoření se stává osoba, která uzavře se stavební spořitelnou písemnou smlouvu o stavebním spoření, ve které se zaváže ukládat u stavební spořitelny peněžní částky ve

smluvené výši. Doba spoření začíná dnem uzavření smlouvy a končí poskytnutím úvěru nebo vyplacením uspořené částky, státní podpory a úroků z nich, nebo zánikem právnické osoby jako účastníka (§5 odst. 1, 14 citovaného zákona).

17. Cílová částka je podstatnou, zákonem stanovenou náležitostí každé smlouvy o stavebním spoření a vypovídá o dočasnosti smluvního vztahu ohraničeného stranami smluvně ujednaným cílem. Co tento pojem znamená, vyplývá i z čl. 1, který stanoví, že smlouva musí být uzavřena „na určitou cílovou částku“ a rovněž z čl. 2 VOP, jehož znění plně koresponduje s § 5 odst. 6 zákona o stavebním spoření (ve znění účinném do 31. 12. 2003), podle kterého se rovná součtu přijatých vkladů, státní podpory, úroků z nich a poskytnutého úvěru.
18. Lze rovněž souhlasit s tím, že čl. 9 neumožňuje ani jednomu z účastníků jednostranně navýšit cílovou částku. Její navýšení je vždy podmíněno souhlasem spořitelny a předpokládá písemný návrh a jeho akceptaci; navíc v dané věci bylo mezi účastníky nesporné, že žalobce písemně o zvýšení cílové částky nežádal. Dle odst. 7 je přespoření cílové částky - což znamená stav, kdy zůstatek na účtu účastníka je vyšší než sjednaná cílová částka - nepřípustné. Zbylá část tohoto ustanovení upravuje situaci, kdy klient cílovou částku přesáhne, a jeho smyslem je zjednodušení administrace částek, o které byla cílová částka překročena. Není možné z něj činit závěr, že žalobce bez souhlasu žalované mohl změnit výši cílové částky. Nic na tom nemění ani skutečnost, že žalovaná výzvou k doplacení peněžitě částky, tento dojem v žalobci vyvolala.
19. Odvolací soud se dále zabýval námitkou žalobce, že znění článku 9 VOP 1995 je odlišné od znění tohoto článku obsaženého ve VOP 2013, když ve VOP 2013 je výslovně uvedeno, že nastane-li přespoření cílové částky, je žalovaná oprávněna vypovědět smlouvu o stavebním spoření. Článek 9 VOP 1995 platný v době uzavření smlouvy s žalobcem však takovouto dikci neobsahuje. Odvolací soud k tomu uvádí pouze tolik, že z výše uvedeného výkladu vyplývá, že to, zda čl. 9 VOP výslovně stanoví v případě přespoření možnost výpovědi smlouvy či nikoli, není podstatné, neboť, jak správně uvedl soud prvního stupně, účelu smlouvy bylo dosaženo již prvním překročením cílové částky, smlouva tak zanikla bez nutnosti její výpovědi, neboť absentovala změna smlouvy ve smyslu písemné dohody účastníků na navýšení cílové částky.
20. Odvolací soud proto postupoval dle § 219 o. s. ř. a napadený rozsudek potvrdil jako věcně správný. Pokud jde o výrok o náhradě nákladů řízení, dal odvolací soud za pravdu žalované, když soud prvního stupně postupoval v rozporu se zásadou předvídatelnosti rozhodnutí (§ 6 věta první o. s. ř.), když nepřístupnil stranám ohledně rozhodnutí o náhradě nákladů řízení náhled na svou úvahu o možné aplikaci § 150 o. s. ř. Odvolací soud nesdílí názor soudu prvního stupně, že jsou v dané věci splněny předpoklady pro aplikaci ust. § 150 o. s. ř., když žalobce opakovaně vědomě přespořil cílovou částku [redacted] Kč [redacted] aniž by žalovanou v souladu s VOP písemně požádal o navýšení cílové částky. Žalobce naopak odmítal jakákoli jednání s žalovanou s tím, že smlouva nevyžaduje z jeho strany žádnou změnu. Odvolací soud proto výrok o nákladech řízení podle ust. § 220 o. s. ř. změnil tak, že přiznal úspěšné žalované podle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně. Ty jsou tvořeny odměnou advokáta za 6 úkonů právní služby po 2 500 Kč podle § 9 odst. 3 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb., 6 režijními paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.), spolu s 21% DPH z těchto částek, tedy celkem 20 328 Kč.
21. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle zásady úspěchu ve věci vyjádřené v ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. Přiznal tak zcela úspěšné žalované plnou náhradu účelně vynaložených nákladů, které sestávají ze dvou úkonů právní pomoci po 2 500 Kč dle § 7 bod 5 a § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb. (za vyjádření k odvolání, účast na jednání), dvou paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč (§ 12 odst. 3 vyhl.) a 21 % DPH. Dále odvolací soud přiznal žalované náhradu nákladů odvolacího řízení za odvolání proti výroku o nákladech řízení, ve kterém byla žalovaná rovněž úspěšná. Ty jsou tvořeny odměnou ve výši jedné poloviny úkonu právní služby (z částky 20 328 Kč, která byla předmětem odvolacího řízení)

ve výši 1 940 Kč podle ust. § 11 odst. 2 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb., jednoho režijního paušálu ve výši 300 Kč a 21% DPH z těchto částek. Celkem tak náklady řízení činí 8 109 Kč.

Poučení

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat **dovolání** k Nejvyššímu soudu ČR do dvou měsíců ode dne jeho doručení prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, pouze však za podmínek uvedených v ustanovení § 237 občanského soudního řádu.

Praha 20. února 2018

Mgr. Jiřina Jislová v. r.
předsedkyně senátu